

Spis treści

Przedmowa	11
<i>Zbigniew Włosowicz – Redaktor Naczelny</i>	
Słowo wstępne	13
<i>Bronisław Komorowski – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej</i>	
O potrzebie nowej strategii bezpieczeństwa Unii Europejskiej	17
<i>Stanisław Koziej, Ryszarda Formuszewicz</i>	
Konflikt rosyjsko-ukraiński stał się wielkim sprawdzianem dla systemu bezpieczeństwa na obszarze euroatlantyckim. Radykalna zmiana sytuacji w Europie dobitnie unaoczniała dezaktualizację Europejskiej strategii bezpieczeństwa z 2003 r. W świetle zmienionych warunków międzynarodowych ponownego określenia wymaga misja UE w dziedzinie bezpieczeństwa, a szczególnie kierunki działań (strategia operacyjna) oraz zakres odpowiednich przygotowań (strategia preparacyjna), aby móc tę misję skutecznie realizować. W rezultacie narasta wśród państw członkowskich przekonanie o potrzebie refleksji strategicznej na temat roli UE w świecie z myślą o wzmocnieniu podmiotowości Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa, a w konsekwencji jej siły i wiarygodności w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym.	
Wzlot i upadek Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony	31
<i>Roman Kuźniar</i>	
Losy powołanej do życia w końcu lat 90. poprzedniego stulecia Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony są znakomitą ilustracją ewolucji ambicji międzynarodowych Unii Europejskiej. Po zakończeniu zimnej wojny Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG, „wspólny rynek”) rozwinęła się w Unię Europejską m.in. po to, aby silniej integrować większość państw starego kontynentu oraz aby skutecznie kształtować jej bliższe i dalsze otoczenie zgodnie z jej wartościami i interesami. Kryzys wszechogarniającej ambicji UE pod koniec pierwszej dekady naszego stulecia stał się równocześnie kryzysem nowo tworzonej ESDP (później CSDP). O ile Unia Europejska przetrwa zapewne obecny kryzys, choć największym stojącym przed nią wyzwaniem w przewidywalnej przyszłości będzie utrzymanie integracyjnego „stanu posiadania”, o tyle jej polityka bezpieczeństwa i obrony w przewidywalnej przyszłości nie stanie się tym, czym chciano, aby była w chwili jej narodzin. Pozostanie raczej świadectwem bolesnego fiaska ambicji uczynienia z UE „globalnego mocarstwa” oraz świadkiem zmierzchu międzynarodowej pozycji Europy.	

Ewolucja polskiego stanowiska w sprawie kształtu instytucjonalnego Unii Europejskiej 47

Paweł Świeboda

Polskie stanowisko w sprawie kształtu instytucjonalnego Unii Europejskiej oraz metody integracji ulegało w pierwszej dekadzie członkostwa stałej ewolucji. Ze zwolennika metody „wspólnotowej”, Polska sukcesywnie stawała się państwem członkowskim dostrzegającym atrybuty metody „międzyrządowej” i stosującym oba podejścia równoległe lub zamiennie. Tego rodzaju zmiana postawy była zarówno efektem doświadczeń wynikających z najważniejszych procesów negocjacyjnych, jak i zmieniającej się dynamiki samej Unii Europejskiej. Polską postawę charakteryzuje konstruktywny, chociaż niebezpieczny stosunek do instytucji europejskich oraz rosnąca zdolność koalicyjna. Wybór Donalda Tuska na stanowisko przewodniczącego Rady Europejskiej powinien tę tendencję utrwalić.

Nauka i technologia na rzecz bezpieczeństwa państwa w polskich realiach 61

Michał Kleiber

Poziom nauki i kompetencje technologiczne kluczowych instytucji i firm są istotnym elementem bezpieczeństwa państwa. Niezwykle ważne jest więc przemyślane skoordynowanie działalności całego krajowego sektora badań i innowacji z narodową strategią bezpieczeństwa. Szczególną rolę w ustalaniu priorytetów i finansowaniu badań naukowych w naszym kraju ma dzisiaj Unia Europejska. Dlatego specjalną uwagę należy zwrócić na politykę wspomaganiania naszego udziału w wiodącym programie badawczym Unii, czyli w Horyzoncie 2020. Oferuje on wiele możliwości wzmocnienia naszych instytucjonalnych kompetencji naukowo-badawczych związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem, co w powiązaniu z już istniejącym, znaczącym potencjałem naszych ośrodków badawczych stanowi wielką szansę na trwałe wzmocnienie naszych zdolności w tym zakresie.

Sztuka przekonywania. Polska a polityka wschodnia Unii Europejskiej w latach 2004–2014 75

Paweł Kowal

Gdy dla każdego z państw Unii Europejskiej termin „polityka wschodnia” znaczy co innego, trudno o wspólne działanie, z drugiej strony jest jasne, że zjednoczona Europa jakąś politykę na Wschodzie prowadzić musi. Dopiero z perspektywy czasu widać, jak trudne było pogodzenie wszystkich europejskich racji w ramach Partnerstwa Wschodniego w 2008 r. Problem w tym, że to co było możliwe do osiągnięcia w jego ramach już osiągnięto. Najważniejszym celem okazały się podstawy prawne, które tworzą platformę do współpracy z europejskimi sąsiadami Unii – umowy stowarzyszeniowe i handlowe. Ponieważ początkowo błędnie oceniono rolę Rosji, inne kierunki Partnerstwa nie są obecnie możliwe do realizacji. Pewna epoka polityki wschodniej UE kończy się i nie ominie nas dyskusja o Partnerstwie Wschodnim nowej generacji, powiedzmy „2.0”.

Transatlantyckie struktury bezpieczeństwa w obliczu kryzysu ukraińskiego

97

Maciej Popowski

Aneksja Krymu przez Rosję w marcu 2014 r. naruszyła zasady normatywne rządzące społecznością międzynarodową. Pierwszy raz od zakończenia zimnej wojny granice w Europie zostały zmienione przy użyciu siły. Kryzys ukraiński spowodował wzrost poczucia zagrożenia w Europie Środkowo-Wschodniej, z drugiej strony jednak wzmocnił więzi transatlantyckie i odnowił dynamikę współpracy między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi. W czasach zimnej wojny stosunki transatlantyckie opierały się na konfrontacji mocarstw. Po rozpadzie ZSRR zarówno NATO, jak i Unia Europejska szukały możliwości zbliżenia z Rosją. Stawiano na dialog, rozwój gospodarczo-społeczny i współpracę. Wraz z kryzysem ukraińskim, który przybrał na sile w ciągu ostatniego roku, wyczerpała się ta formuła relacji z Rosją. Sojusz Północnoatlantycki koncentruje się obecnie na zobowiązaniach opisanych w art. 5 traktatu waszyngtońskiego, Unia Europejska dokonuje zaś przewartościowania polityki bezpieczeństwa i obrony zdefiniowanej w traktacie lizbońskim i w Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa.

Unia Europejska i Chińska Republika Ludowa – partnerzy globalnego bezpieczeństwa?

107

Krzysztof Miszczak

Włączenie się Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) do globalnego obrotu w strukturach gospodarczych i handlowych współczesnego świata wymusza na tym państwie konieczność nowego zdefiniowania polityki bezpieczeństwa. Aktualne białe księgi dotyczące chińskiej polityki bezpieczeństwa i obrony sytuują własne siły zbrojne jako operacyjny instrument polityki zagranicznej i handlowej, a jednocześnie narzędzie egzekwowania interesów ekonomicznego rozwoju Państwa Środka. Modernizacja sił zbrojnych służy do zaspokojenia ambicji regionalnej i globalnej ekspansji. Rola Chin w systemie międzynarodowym jest jednak w dalszym ciągu ograniczona. Rozwój stosunków gospodarczo-politycznych z innym ważnym podmiotem środowiska międzynarodowego, jakim jest wysoko rozwinięta Unia Europejska, niezagrażająca bezpośrednio interesom Chin, może stać się istotnym elementem działań służących osiągnięciu rangi rzeczywistego mocarstwa o wymiarze ogólnoswiatowym.

Polscy przedsiębiorcy w UE. 10 lat doświadczeń wobec wyzwań przyszłości

125

Andrzej Arendarski

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej i otwarcie polskiej gospodarki na rynek europejski stworzyło ogromny impuls rozwojowy i przyczyniło się do podniesienia konkurencyjności. Nie oznacza to jednak, że wraz z akcesją gospodarka stała się wolna od zagrożeń. Zbytne skoncentrowanie wymiany handlowej na rynkach unijnych (w szczególności krajach strefy euro) obniża poziom bezpieczeństwa w eksporcie (o tym, czym grozi brak zróżnicowania rynków zbytu, boleśnie przekonują się obecnie polscy eksporterzy owoców do Rosji). Niebezpieczeństwa mogą wiązać się także z koniecznością implementowania uzgodnionych na szczeblu UE polityk. Przykładem może być tutaj polityka klimatyczna, która – realizowana w obecnym kształcie – może przynieść wiele negatywnych skutków dla branży energetycznej i w konsekwencji dla gospodarki i całego społeczeństwa.

Europejskie zmagania o gaz z łupków. 139
Czy mamy szansę na łupkową rewolucję?

Bogusław Sonik

Przez ostatnie cztery lata w Europie, w tym w również w Polsce, trwała burzliwa dyskusja na temat wydobycia gazu z łupków. W Parlamencie Europejskim toczyła się rozgrywka o wprowadzenie w Europie zakazu wydobycia gazu niekonwencjonalnego. Jego przeciwnicy obawiają się zagrożeń środowiska oraz spowolnienia rozwoju energetyki odnawialnej. Zwolennicy widzą szansę na uniezależnienie się od dostaw zewnętrznych gazu i obniżenie cen gazu. Na szczęblu unijnym nie doszło do zamknięcia dostępu do tego surowca. Pozostawiono państwu członkowskim, na obecnym etapie, prawo do określenia warunków wydobywania surowców energetycznych. Czy Polska ma szansę na łupkową rewolucję? Stwierdzić to będzie można dopiero, gdy rozpoznane zostaną zasoby oraz opłacalność ich eksploatacji. Obecnie w Europie, a przede wszystkim w Polsce, sektor ten jest na etapie realnej oceny możliwości rozwoju.

Biogramy autorów	153
Informacja dla autorów	157
Procedura recenzowania zewnętrznego	158
Wykaz recenzentów	159

Table of contents

Foreword	11
<i>Zbigniew Włosowicz – Editor-in-Chief</i>	

Preface	13
<i>Bronisław Komorowski – President of the Republic of Poland</i>	

Need for the New EU Security Strategy	17
<i>Stanisław Koziej, Ryszarda Formuszewicz</i>	

The conflict between Russia and Ukraine became a major test for the security system in Euro-Atlantic region. Radical change of situation in Europe has emphatically made clear invalidity of the 2003 European Security Strategy. Considering new international conditions, EU security mission, and especially directions of activities (operational strategy) and the scope of necessary preparations (preparatory strategy) need redefining to make its effective implementation possible. As a result member countries strengthen their conviction that it is necessary to reflect on the EU's role in the world and to empower EU in the security field, thus increasing its strength and credibility in internal and foreign dimension.

The rise and fall of the European Security and Defence Policy	31
<i>Roman Kuźniar</i>	

The ups and downs of the European (now Common) Security and Defence Policy conceived in the late 1990s perfectly illustrate the evolution of the EU's international ambitions. After the end of the Cold War, the European Economic Community (EEC, the "common market") developed into the European Union in order to provide, among other things, for closer integration among most countries of the Old Continent, as well as to effectively shape its immediate and more distant environment in accordance with its values and interests. The crisis of the EU's all-embracing ambitions at the end of the first decade of our century simultaneously became a crisis of the newly established ESDP. The European Union will apparently survive the current crisis, although the biggest challenge it is going to face in the foreseeable future will consist in maintaining its integrated "state of possession". However, CSDP will fail to become what it was hoped for at the time of its inception. It will more likely constitute a testimony to a painful debacle of ambitions of turning the EU into a "global superpower" and a witness of the twilight of Europe's international position.

Evolution of the Polish position on the institutional design of the European Union 47

Paweł Świeboda

Poland's position on the institutional dimension of the European Union and the method of integration, has substantially evolved in the course of the first decade of membership. From an advocate of the "community method", Poland has gradually moved to value the attributes of the "intergovernmental" method. The country has used both approaches interchangeably. This evolution resulted from Poland's experience in the key political process in the EU, as well as the changing dynamic of the EU itself. Poland displays a constructive, although not uncritical attitude to the European institutions and a growing ability to form coalitions. The election of Donald Tusk to the post of the President of the European Council should only consolidate this tendency.

Science and technology for security of the state in the Polish reality 61

Michał Kleiber

The level of science and technological competence of key institutions and businesses constitutes an important element of state's security. Therefore, it is of crucial importance to ensure a well thought-out coordination of activities between the entire national sector of research and innovation, on the one hand, and national security strategy, on the other. The European Union plays a particular role in setting priorities and financing scientific research in Poland today. Hence, close attention should be paid to the policy of supporting Poland's participation in the leading EU research programme – Horizon 2020. It offers a number of opportunities for strengthening our institutional R&D competences connected with the broadly understood security, which, combined with the already existing, significant potential of our research centres, offers an excellent chance for sustainable boosting of our capabilities in this respect.

The art of persuasion. Poland and the EU's eastern policy in the years 2004–2014 75

Paweł Kowal

In a situation where each EU member state has a different understanding of the "eastern policy", it is hard to pursue common actions. However, it is obvious that a united Europe must conduct some kind of policy in the East. It is only with the lapse of time that one can see how a formidable task it was to reconcile all European arguments in the framework of the Eastern Partnership in 2008. The problem is that all that was achievable under the Eastern Partnership has already been attained. The most important objective turned out to be the legal basis which forms the platform for co-operation with the EU's European neighbours, i.e. the association and trade agreements. Due to the fact that at the outset the role of Russia was inaccurately assessed, other directions under the Eastern Partnership are not feasible at this point in time. A certain era of the EU's Eastern Policy is coming to an end and we cannot shy away from discussing the Eastern Partnership of a new generation—let's call it: "Eastern Partnership version 2.0".

Transatlantic security structures in face of the Ukrainian crisis 97

Maciej Popowski

Russia's annexation of Crimea in March 2014 violated normative principles governing the international community. For the first time since the end of the Cold War the borders in Europe were redrawn by use of force. The Ukrainian crisis increased the feeling of threat in Central and Eastern Europe. However, it also strengthened the transatlantic bond and renewed the dynamics of co-operation between the European Union and the United States. During the Cold War, transatlantic relationships were based on the confrontation of powers. Following the disintegration of the USSR, both NATO and the EU were looking for rapprochement with Russia. Dialogue, economic and social development as well as co-operation came to the fore. Along with the Ukrainian crisis, which was aggravated throughout the last year, this form of co-operation with Russia has been exhausted. The North Atlantic Alliance is now focusing on its obligations arising under Article 5 of the Washington Treaty. Meanwhile, the EU is reassessing the priorities of its Common Security and Defence Policy as defined in the Lisbon Treaty and in the European Security Strategy.

The European Union and the People's Republic of China 107 – partners in global security?

Krzysztof Miszczak

By joining the global turnover in economic and trade structures of the contemporary world, the People's Republic of China (PRC) is forced to redefine its security policy. The currently binding white books on Chinese security and defense policy regard its national armed forces as an operational instrument of foreign and trade policy, and at the same time, as a tool of ensuring the economic development interests of the Middle Kingdom. Modernization of the armed forces serves to satisfy the ambition of regional and global expansion. In spite of the above, the role of China in the international system continues to be limited. The development of economic and political relations with another important subject of the international environment, i.e. with the highly developed European Union, which does not pose a direct threat to China's interests, may become a significant element in activities aimed at achieving the status of a true global superpower.

Polish entrepreneurs in the UE 125 10 years of experience vis-à-vis future challenges

Andrzej Arendarski

Poland's membership in the European Union and the opening of the Polish economy to the European market provided a strong impetus for Polish development and contributed to its increased competitiveness. This, however, is not to say that since the accession Polish economy has been free from dangers. Excessive concentration of trade exchange on the European markets (especially in the Euro zone) decreases the security level in exports (Polish fruit exporters to Russia are now seeing the consequences of lack of exports markets diversification). Other threats may be connected with the necessary implementation of EU policies. One example of that is the climate policy which, if carried out in its current form, may result in a series of negative consequences for the Polish energy sector, and as a result, for the entire economy and the broad public.

European struggle for shale gas.	139
Does Poland have prospects for a shale revolution?	

Bogusław Sonik

Europe, including Poland, has held a heated debate for the past four years about shale gas. The European Parliament has debated introduction of a ban on extraction of non-conventional gas. The opponents of shale gas fear environmental dangers as well as a risk of slower development of renewable energy. The advocates see opportunities for becoming independent from external gas supplies and for lower gas prices. At EU level, access to shale gas has not been denied. At the current stage it is up to member states to define conditions for extraction of energy raw materials. Does Poland have prospects for a shale revolution? The answer to the above question will be provided only when the reserves and feasibility of extraction thereof have been identified. Currently in Europe, and especially in Poland, the shale gas sector is the subject of a feasibility study with a view to establishing its development potential.

About the Authors	153
„National Security” quarterly – publishing rules and information	157
„National Security” quarterly – peer review process	158
List of reviewers	159